

BEGRAAFPLAATSEN PARAMARIBO

Jannes H Mulder

3. ROOMS-KATHOLIEKE BEGRAAFPLAATS

100 jaar

Op 11 februari 2017 bestond de Rooms-Katholieke Begraafplaats in Paramaribo honderd jaar. Dat werd herdacht in een bijzondere viering, waarin de bisschop van Paramaribo, mgr. Karel Choennie voorging. In de dienst keek hij niet alleen terug, maar vooral vooruit.

Hij haalde de wens aan de begraafplaats om te vormen tot een begraafpark, *'waar natuurschoon, of beter de schepping, zal bloeien. Het park moet mooi groen zijn met bomen, struiken, bloemen, en vogels en fonteinën, en banken en veilige wandelpaden.'*

Er was nog al wat gebeurd voorafgaande aan dit jubileum. Bijna had de begraafplaats het eeuwfeest niet gehaald.

In 2006 werd de begraafplaats gesloten omdat deze overvol was en een nieuwe locatie werd niet gevonden.

Er was een wijziging van de Begrafeniswet nodig om het probleem van de steeds voller wordende begraafplaats op te lossen. In juli 2007 werd de wijziging van de wet ingevoerd, waarna de begraafplaats verder kon bestaan.

de start: Rust-en-Vredestraat

Nadat in 1683 door Rome de rooms-katholieke missie was opgericht in Suriname, ontstond de behoefte aan een eigen begraafplaats. Maar het zou nog anderhalve eeuw duren voordat werd begonnen met de aanleg van de eerste katholieke begraafplaats aan de Rust-en-Vredestraat, de huidige Dr. Sophie Redmondstraat. In april 1840 werd deze ingewijd door mgr. Jacobus Grooff.

In 1874 werd het R.K. Heilig Verbond opgericht, die verantwoordelijk was voor het beheer en de organisatie van de begraafplaats. Via het Heilig Verbond konden ook de minderdraagkrachtigen hier een waardige rustplaats krijgen. Door een afbetalingssysteem kon men via dit Verbond al vanaf jonge leeftijd betalen voor een plek en de uitvaart.

Al in 1885 werd deze eerste katholieke begraafplaats uitgebreid, wat goed liet zien dat er een grote behoefte bestond aan katholiek begraven in Paramaribo.

Tegen het einde van de negentiende eeuw werd duidelijk dat de begraafplaats aan de Rust-en-Vredestraat snel vol zou raken en omdat er geen mogelijkheid was voor verdere uitbreiding, begon het Heilig Verbond elders in 1917 met de aanleg van een nieuwe katholieke begraafplaats.

NB. De oude katholieke begraafplaats lag op het terrein van het huidige Regeringsgebouw aan de Dr. Sophie Redmondstraat 116-118.

1917 nieuwe rooms-katholieke begraafplaats

Op het terrein aan de Prinsessestraat begon het Heilig Verbond met de aanleg van een nieuwe katholieke begraafplaats. Deze werd ingedeeld in een eerste, tweede en derde klasse. Ook was een apart gedeelte gereserveerd voor 'goddelozen'; het ging hier vooral om mensen die suïcide hadden gepleegd. In februari 1917 vond de eerste begrafenis plaats op deze nieuwe locatie.

Het begraven naar klasse evenals het begraven in ongewijde aarde werd in circa 1987 afgeschaft.

In 1954 werd de ingang verplaatst van de Prinsessestraat naar de Tourtonnelaan, waar ongeveer twaalf jaar later – in 1966 – de nieuwe rouwkapel na inzegening in gebruik werd genomen.

overvol

Omdat er in Paramaribo in de (oude) begrafeniswet nergens was voorzien in het ruimen van een oud graf met het doel dezelfde plek gereed te maken voor een nieuw graf, begonnen de meeste begraafplaatsen in Paramaribo daardoor in de jaren '90 vol te raken en dat gold ook voor de katholieke begraafplaats. Er moest dus een nieuw terrein gezocht worden. Diverse plekken in en rondom Paramaribo werden bekeken, maar geen van de gebieden werd geschikt bevonden voor dit doel.

Intussen raakte de begraafplaats steeds voller. Zelfs op voormalige voetpaden werden graven

aangelegd en ook de afwateringsgoten werden gedempt om toch maar aan iedere katholiek gedoopte een laatste rustplaats te kunnen bieden. Zo kon de begrafenisstop worden uitgesteld totdat een nieuwe plek beschikbaar was.

Omdat de afwatering slecht functioneerde was er een grote wateroverlast op de begraafplaats na een regenbui. Veel grafkelders stonden een groot gedeelte van het jaar onder water. Daardoor werden het broedplaatsen voor muggen en ontstond het gevaar op verspreiding van het dengue-, chikunguna- en zikavirus, uit hygienisch oogpunt een onaanvaardbaar gegeven.

wateroverlast na een regenbui

grafkelder onder water

wijziging Begrafniswet

Ondanks deze 'lapmiddelen' was men genoodzaakt in 2006 de katholieke begraafplaats voor onbepaalde tijd te sluiten, omdat er toen echt niemand meer bij kon; ieder gaatje was gevuld. Een ingrijpende maatregel, namelijk een wijziging van de Begrafniswet was nodig om het probleem van de steeds voller wordende begraafplaatsen op te lossen. In juli 2007 werd de wijziging van de wet, met name artikel 23, doorgevoerd. Door deze verandering konden graven, ouder dan 20 jaar, geruimd worden en weer worden hergebruikt. Families van de overledenen konden grafrecht betalen om te voorkomen dat de graven van hun dierbaren werden geruimd. Met de nieuwe begrafniswet konden

de verschillende begraafplaatsen opnieuw gebruikt worden en was het zoeken naar een nieuw terrein geen noodzaak meer. Dat gold dus ook voor de R.K. Begraafplaats. In 2009 werd de eerste groep graven geruimd. Hoewel dit al eerder was gebeurd in Paramaribo, werd het ruimen van een graf en het verwijderen van het grafteken door velen in de Surinaamse gemeenschap gezien als verstoring van de grafcultuur en ingaan tegen de bestaande traditie. Dat was vooral te merken aan de heftige reacties van sommige nabestaanden. Het was echter een noodzakelijke handeling teneinde het kerkhof opnieuw te kunnen openstellen voor begrafenis.

van begraafplaats naar begraafpark

Behalve het ruimen van graven werden ook andere wijzigingen doorgevoerd. Er werd een 15-jaren plan opgesteld om van de begraafplaats een begraafpark te maken.

Het begraven in kelders, omdat die te vaak onder water stonden. Ook werd besloten werd om terpen van 1 à 2 meter boven het maaiveld aan te leggen, zodat de graven na een zware regenbui niet meer onder water komen te liggen. Eind 2010 werden de eerste twee terpen in gebruik genomen. Het begraven op de terpen geeft een andere aanblik dan wat men gewend was in Suriname. Het maken van de bekende 'tegeltjesgraven' behoort tot het verleden. Nu wordt men begraven onder een grasveld, waarbij elk graf wordt voorzien van een uniforme granieten naamplaat. Het is de bedoeling de begraafplaats een parkachtig karakter te geven door het aanleggen van de terpen. Er moet ook meer groen komen en waterpartijen; zitplaatsen zullen het geheel een bezoekersvriendelijker uiterlijk geven.

Het is te hopen, dat met alle modernisering het nog aanwezige funeraire erfgoed met zorg en met kennis van zaken bewaard blijft.

Bij een reorganisatie in april 2014 werd de 'R.K. Begraafplaats' omgezet in een Stichting. De grotere mate van zelfstandigheid

moet leiden tot een betere dienstverlening. Een van de aspecten is het verzorgen van uitvaarten door de Stichting R.K. Begraafplaats. Hier is al op kleine schaal mee begonnen en het is de bedoeling dit verder uit te breiden. Door alle vernieuwingen behoort langdurige sluiting tot het verleden en zijn rooms-katholieken in Suriname verzekerd van een laatste rustplaats op hun eigen begraafplaats.

van tegeltjesgraf naar graf met één tegel

Na de viering bij gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de katholieke begraafplaats gingen de aanwezigen naar de begraafplaats zelf, waar op verschillende plekken kaarsjes en fakkels

werden aangestoken, dat het geheel tot een waarlijk 'lichtjesfeest' omtoverde. Tenslotte werden er witte ballonnen losgelaten, waarvan twee in de vorm van een duif.

de aanleg van een terp

'lichtjesfeest'

Chinese begraafplaats

Tegenover de katholieke begraafplaats ligt, gescheiden door de Schietbaanweg, de Chinese begraafplaats van Paramaribo. Wie die begraafplaats bezoekt, bevindt zich in een totaal andere funeraire cultuur wat betreft opschriften op de graftekens en de wijze van gedenken.

In het tweede deel van de 19^e eeuw kwamen ongeveer 2.500 Chinezen naar Suriname, waarvan de meesten tewerkgesteld werden op de plantages. Na afloop van hun contract gingen velen de handel in, meestal de kleinhandel in levensmiddelen. Later kwamen an-

deren als vrije arbeider, handelaar of winkelbediende naar Suriname, vooral in het midden van de 20^e eeuw, en opnieuw grote aantallen in de jaren negentig. Nu wonen er ca. 75.000 Chinezen in Suriname.

Tijdens het jaarlijkse traditionele gravenfeest wordt een ceremonieel offer gebracht aan de voorouders op de Chinese begraafplaats aan de Schietbaanweg. Dan wordt er niet alleen drank en voedsel geofferd aan overleden familieleden, maar worden ook papierenkleding en (nep)bankbiljetten bij de graven verbrand.

Bronnen & Literatuur:

- 100 jaren eeuwige rust, Tim Tjong Kiem Sang, Omhoog, weekblad van het RK Bisdome Paramaribo, jaargang 61, nr. 06, 12 februari 2017.
- Op [Google Earth](#) is de begraafplaats op de beschreven locatie uit de lucht eenvoudig te herkennen.
- Historische begraafplaatsen in Paramaribo met foto's; [reader 2004](#) en via [mijn website](#) op te zoeken. Serie artikelen over begraafplaatsen in Paramaribo in De Ware Tijd, R.K. Begraafplaats 1-11-2004, pagina Q8.
- Bedreigde begraafplaatsen in Paramaribo. Met Philip Dikland. Tijdschrift voor Surinamistiek OSO, 2005, 24 (2), 263-75.